

VIKTOR CAR EMIN

REKA v noveli Julija Caprina v letu 1913

(Nadaljevanje in konec)

Toda, kaj je to njemu, Danižu, on je Italijan. Toda takoj se upraša: A v svoji notranjosti? Samo Caprino, »Flumano semplicemente. Ljubil je svoje mesto, niti občutil niti rastlost niti bolesti. Pravi, da so vse, ki žive v izlivih rek, a ne voda, če je voda, kaj jo pijejo, podka ali slana... On, Daniži, je zelo trpeti šela v trenutku, ko je v njem porodile zavest slovaka. «Una coscienza di uomo.»

Dan danes je počasni v njegovem življenju prodiral prijatelj de Hasek, pametni mladenič, ki si kot večni student ogledal mnoge univerze. On je njege, Rudolja, spravil na pravo pot. Ko mu je Daniži povzadel o upodobni spremembah, ki jih je bila čudežna deska, izjavila je njegevih mošpanj, mu je delal odstrel brez usmrtnega ob-

«Toda bi torej hotel vedeti, kakšno mesto imaš v vsemirju? Zamen bo ves troj trud, če prej ne zveš, kaj si v krogu svoje uskladitev stvarnosti. Ce hočeš stopiti v idealno mesto, moras vseprej poiskati svojo domovino.»

«Domovino! Mar nisem Italijan!»

«Ne vema, odgovori da Hasek, kljub nini. Niti ne vemi, kaj je pravzaprav Italija. Bolj kot ljubim, bolj se plasim, da je ne razumen. Je v meni nekakšna ovira, ki mi v dočasnem trenutku ne da naprej? Nekakšna organska ovira? Moje imenje je de Hasek. Ime je nemško, ker je sudetska, preseljena na Madžarsko, potem pa Reko, kjer se slučajno rodila.»

Razgovor se je prenesel na renesanso, na Danteja, Mazzinija. De Hasek pouzdale: »To je Italija. Toda tisti Italijan pomembni, ki se v vsakem času svetoval z življeno, tudi takrat, ko je Leonardo d'Arts proč od našega srca. Tega jaz ne morem. Te domovine, Italije, nisem sposoben ljubiti tako, kako bi želel, ne morem, da občutim takoj, ko vidim vsakodnevno Italijo, da podobno vsem drugim narodom in jaz se odprevam, kati stvarnost. Italije je skromna, ironična. Italije, prav tako, ki je bila histerična: V Italiji, v Italiji! Tam bomo na varnem, eaj sicurni! Imeli bo-

vega dožica, ko so ga skoro vse sholokautisti pustili na cedulj. Tudi zapošlitev, ki si jo bomo sami izbrali! Ce boš hotel v službo v neko veliko podjetje recimo kot vratar, bodo tamoznji ljudje naspravljali: Kaksen vratar? Namjan nadzornik, intendant ali kak nadinštevnik? Hoces dobiti službo v prvoradnem hotelu kot sobar, sluga ali kaj podobnega, bodo oni dejali: Kaksen sluga! Ma che! Boš raje sprofessore di danza, administrator, direktor! Tako v bankah, tako v vseh uraditvah! Tudi profesor, inspettor, direktor! In, kar je glavno, veliki gospod!

In glej jih, kaj so gručah hitito, naravnost letijo proti občutljivosti deželi. So tudi takki, ki kot omamjeni v hipnotičnu vrednost, zaradi katerega druga razloga, zaradi katerega se je de Hasek odrekel Italije ... Drugate ni bilo niti potem v časovskečnega novala na smolavode. Kot v času D'Annunzijevih blazonov, tako niti se danes ni padel obiskovalcev kavarna Evrope. Pred odhodom je zapisal prijatelju: »Novelčan sem luknje, v katero so me stlačili kot žival. To so muke! Slišal si in cital, kako na večku trobijo o poplavljencih, medtem ko o nas sestradaši, gohi, ki drug pred drugim umramo, zapuščeni, zavrženi, živi zakopani, o nosi niti glasu ...»

Ali bi tako govoril Italijan, kti nosi Italijo v vsaki ziti svojega bistva?

Ne bi. Zato ima tudi Caprino de Hasek popolnoma prav, ko trdi o sebi: No, Italija non sa che farsi di me! Italija ne ve, kaj bi z menom.

Silno težko se je z Lili Novy v tem času zlepiti v pomenu, v katerem bi zvedel kaj več o njenem življenju in delu. Vedno znova ti trga niti, katero milis, da že drži v rokah in da se bo po njej vše lepo odvijalo. Obutek imas, da se zdi največ preveč preprosto, samo po sebi umevno, da bi bilo sploh vredno besed. Tako sva sedeli pri skodelici vročega čajja in kramjalji o vsemu, le o temem ne, kar me je mikalo in podigalo mojo radovednost.

Sledeči dan, ko sem štela minute zaradi zmenga, ki sem ga imela v kavarni, se je nekoliko vdala moji prošnji.

Iz bežno nametnih potez se potem trudoma sestavlja njen podobno, ne da bi si jo mogla faktor koli prav in dokončno izobilovati.

Pred menjou je stala nekaj v daljnem nedosegu daljnjih šestjetnih deklica. Bila je Lili, ki je svoji mamini nezavestno deklamirala svoje prve verze. In mama je vzkliknila: »Saj to je pa pesem! Natom se zamagledala dekleta, ki ga »zaradi neuganosti in navrhnosti niso hoteli imeti več v zavodu. Solala se je potem doma, vse v

Jože Cesar

PRED VI. LITERARNIM VEČEROM SLOVENSKIH ŽENA

LILI NOVY

Silno težko se je z Lili Novy v tem času zlepiti v pomenu, v katerem bi zvedel kaj več o njenem življenju in delu. Vedno znova ti trga niti, katero milis, da že drži v rokah in da se bo po njej vše lepo odvijalo. Obutek imas, da se zdi največ preveč preprosto, samo po sebi umevno, da bi bilo sploh vredno besed. Tako sva sedeli pri skodelici vročega čajja in kramjalji o vsemu, le o temem ne, kar me je mikalo in podigalo mojo radovednost.

Sledeči dan, ko sem štela minute zaradi zmenga, ki sem ga imela v kavarni, se je nekoliko vdala moji prošnji. Iz bežno nametnih potez se potem trudoma sestavlja njen podobno, ne da bi si jo mogla faktor koli prav in dokončno izobilovati.

Pred menjou je stala nekaj v daljnem nedosegu daljnjih šestjetnih deklica. Bila je Lili, ki je svoji mamini nezavestno deklamirala svoje prve verze. In mama je vzkliknila: »Saj to je pa pesem! Natom se zamagledala dekleta, ki ga »zaradi neuganosti in navrhnosti niso hoteli imeti več v zavodu. Solala se je potem doma, vse v

Ivana Brlič-Mažuranič ter šest slovenskih pesnic (Vida Taufer, Makska Samša, Ruža Lucija Petelin, Vera Albrecht, Vida Jeraj in Mati Elizabeth). Ti njeni prevodi so nemškemu kulturnemu svetu se bolj približali našega Prešernera in mu pokazali del naše ženske literarne tvorosti, za kar smo ji lahko resnično hvalje-

ni. Da je Lili Novyjeva pribela pesniti razmeroma precej pozno, se tu njeni zbirki poznamo. Bodisi pesmi, ki jih leta vsebujejo, bodisi pesmi, ki jih po vojni pribujejo v Novem svetu - vse nosijo pečat zrelega človeka, njegovih zrelih izdelin, pogledov na svet in ljudi. V njih ni tudi več tiste ženske nežnosti, ki jo na pr. v toljki meri odsevajo pesmi Vide Tauferjeve. Vse je nekako razumsko, nesproščeno in predstavlja mojstrsko zilitino prvin in doganj, ki tvorijo vsebinsko njenega lastnega jaza. Skozi to prizmo gleda na mladost, na ljubezen, na vse, kar jo je v življenju doživil in postilo in njegov sled in si ji prikaze zdaj v spominih.

Le kdo je skritja moja mlada leta, le kdo cuvete še kar otroških let, se vpraša in se zaveda, kako je vse druzljave, nekaj. Spet stopa skoz temna vrata doma hiše, ki je polna zgoščenih usod. Zdaj se je, da ji zidovje sumi. »Toplo, težko je v hiši in dobro v hudo. V vsem ni tudi več tiste ženske nežnosti, ki jo na pr. v toljki meri odsevajo pesmi Vide Tauferjeve. Vse je nekako razumsko, nesproščeno in predstavlja mojstrsko zilitino prvin in doganj, ki tvorijo vsebinsko njenega lastnega jaza. Skozi to prizmo gleda na mladost, na ljubezen, na vse, kar jo je v življenju doživil in postilo in njegov sled in si ji prikaze zdaj v spominih.

Kdo je skritja moja mlada leta, le kdo cuvete še kar otroških let, se vpraša in se zaveda, kako je vse druzljave, nekaj. Spet stopa skoz temna vrata doma hiše, ki je polna zgoščenih usod. Zdaj se je, da ji zidovje sumi. »Toplo, težko je v hiši in dobro v hudo. V vsem ni tudi več tiste ženske nežnosti, ki jo na pr. v toljki meri odsevajo pesmi Vide Tauferjeve. Vse je nekako razumsko, nesproščeno in predstavlja mojstrsko zilitino prvin in doganj, ki tvorijo vsebinsko njenega lastnega jaza. Skozi to prizmo gleda na mladost, na ljubezen, na vse, kar jo je v življenju doživil in postilo in njegov sled in si ji prikaze zdaj v spominih.

Zlato je, da v svoji romantični pesnički, ki je posneti razmeroma precej pozno, se tu njeni zbirki poznamo. Bodisi pesmi, ki jih leta vsebujejo, bodisi pesmi, ki jih po vojni pribujejo v Novem svetu - vse nosijo pečat zrelega človeka, njegovih zrelih izdelin, pogledov na svet in ljudi. V njih ni tudi več tiste ženske nežnosti, ki jo na pr. v toljki meri odsevajo pesmi Vide Tauferjeve. Vse je nekako razumsko, nesproščeno in predstavlja mojstrsko zilitino prvin in doganj, ki tvorijo vsebinsko njenega lastnega jaza. Skozi to prizmo gleda na mladost, na ljubezen, na vse, kar jo je v življenju doživil in postilo in njegov sled in si ji prikaze zdaj v spominih.

Le kdo je skritja moja mlada leta, le kdo cuvete še kar otroških let, se vpraša in se zaveda, kako je vse druzljave, nekaj. Spet stopa skoz temna vrata doma hiše, ki je polna zgoščenih usod. Zdaj se je, da ji zidovje sumi. »Toplo, težko je v hiši in dobro v hudo. V vsem ni tudi več tiste ženske nežnosti, ki jo na pr. v toljki meri odsevajo pesmi Vide Tauferjeve. Vse je nekako razumsko, nesproščeno in predstavlja mojstrsko zilitino prvin in doganj, ki tvorijo vsebinsko njenega lastnega jaza. Skozi to prizmo gleda na mladost, na ljubezen, na vse, kar jo je v življenju doživil in postilo in njegov sled in si ji prikaze zdaj v spominih.

Zlato je, da v svoji romantični pesnički, ki je posneti razmeroma precej pozno, se tu njeni zbirki poznamo. Bodisi pesmi, ki jih leta vsebujejo, bodisi pesmi, ki jih po vojni pribujejo v Novem svetu - vse nosijo pečat zrelega človeka, njegovih zrelih izdelin, pogledov na svet in ljudi. V njih ni tudi več tiste ženske nežnosti, ki jo na pr. v toljki meri odsevajo pesmi Vide Tauferjeve. Vse je nekako razumsko, nesproščeno in predstavlja mojstrsko zilitino prvin in doganj, ki tvorijo vsebinsko njenega lastnega jaza. Skozi to prizmo gleda na mladost, na ljubezen, na vse, kar jo je v življenju doživil in postilo in njegov sled in si ji prikaze zdaj v spominih.

Zlato je, da v svoji romantični pesnički, ki je posneti razmeroma precej pozno, se tu njeni zbirki poznamo. Bodisi pesmi, ki jih leta vsebujejo, bodisi pesmi, ki jih po vojni pribujejo v Novem svetu - vse nosijo pečat zrelega človeka, njegovih zrelih izdelin, pogledov na svet in ljudi. V njih ni tudi več tiste ženske nežnosti, ki jo na pr. v toljki meri odsevajo pesmi Vide Tauferjeve. Vse je nekako razumsko, nesproščeno in predstavlja mojstrsko zilitino prvin in doganj, ki tvorijo vsebinsko njenega lastnega jaza. Skozi to prizmo gleda na mladost, na ljubezen, na vse, kar jo je v življenju doživil in postilo in njegov sled in si ji prikaze zdaj v spominih.

Zlato je, da v svoji romantični pesnički, ki je posneti razmeroma precej pozno, se tu njeni zbirki poznamo. Bodisi pesmi, ki jih leta vsebujejo, bodisi pesmi, ki jih po vojni pribujejo v Novem svetu - vse nosijo pečat zrelega človeka, njegovih zrelih izdelin, pogledov na svet in ljudi. V njih ni tudi več tiste ženske nežnosti, ki jo na pr. v toljki meri odsevajo pesmi Vide Tauferjeve. Vse je nekako razumsko, nesproščeno in predstavlja mojstrsko zilitino prvin in doganj, ki tvorijo vsebinsko njenega lastnega jaza. Skozi to prizmo gleda na mladost, na ljubezen, na vse, kar jo je v življenju doživil in postilo in njegov sled in si ji prikaze zdaj v spominih.

Zlato je, da v svoji romantični pesnički, ki je posneti razmeroma precej pozno, se tu njeni zbirki poznamo. Bodisi pesmi, ki jih leta vsebujejo, bodisi pesmi, ki jih po vojni pribujejo v Novem svetu - vse nosijo pečat zrelega človeka, njegovih zrelih izdelin, pogledov na svet in ljudi. V njih ni tudi več tiste ženske nežnosti, ki jo na pr. v toljki meri odsevajo pesmi Vide Tauferjeve. Vse je nekako razumsko, nesproščeno in predstavlja mojstrsko zilitino prvin in doganj, ki tvorijo vsebinsko njenega lastnega jaza. Skozi to prizmo gleda na mladost, na ljubezen, na vse, kar jo je v življenju doživil in postilo in njegov sled in si ji prikaze zdaj v spominih.

Zlato je, da v svoji romantični pesnički, ki je posneti razmeroma precej pozno, se tu njeni zbirki poznamo. Bodisi pesmi, ki jih leta vsebujejo, bodisi pesmi, ki jih po vojni pribujejo v Novem svetu - vse nosijo pečat zrelega človeka, njegovih zrelih izdelin, pogledov na svet in ljudi. V njih ni tudi več tiste ženske nežnosti, ki jo na pr. v toljki meri odsevajo pesmi Vide Tauferjeve. Vse je nekako razumsko, nesproščeno in predstavlja mojstrsko zilitino prvin in doganj, ki tvorijo vsebinsko njenega lastnega jaza. Skozi to prizmo gleda na mladost, na ljubezen, na vse, kar jo je v življenju doživil in postilo in njegov sled in si ji prikaze zdaj v spominih.

Zlato je, da v svoji romantični pesnički, ki je posneti razmeroma precej pozno, se tu njeni zbirki poznamo. Bodisi pesmi, ki jih leta vsebujejo, bodisi pesmi, ki jih po vojni pribujejo v Novem svetu - vse nosijo pečat zrelega človeka, njegovih zrelih izdelin, pogledov na svet in ljudi. V njih ni tudi več tiste ženske nežnosti, ki jo na pr. v toljki meri odsevajo pesmi Vide Tauferjeve. Vse je nekako razumsko, nesproščeno in predstavlja mojstrsko zilitino prvin in doganj, ki tvorijo vsebinsko njenega lastnega jaza. Skozi to prizmo gleda na mladost, na ljubezen, na vse, kar jo je v življenju doživil in postilo in njegov sled in si ji prikaze zdaj v spominih.

Zlato je, da v svoji romantični pesnički, ki je posneti razmeroma precej pozno, se tu njeni zbirki poznamo. Bodisi pesmi, ki jih leta vsebujejo, bodisi pesmi, ki jih po vojni pribujejo v Novem svetu - vse nosijo pečat zrelega človeka, njegovih zrelih izdelin, pogledov na svet in ljudi. V njih ni tudi več tiste ženske nežnosti, ki jo na pr. v toljki meri odsevajo pesmi Vide Tauferjeve. Vse je nekako razumsko, nesproščeno in predstavlja mojstrsko zilitino prvin in doganj, ki tvorijo vsebinsko njenega lastnega jaza. Skozi to prizmo gleda na mladost, na ljubezen, na vse, kar jo je v življenju doživil in postilo in njegov sled in si ji prikaze zdaj v spominih.

Zlato je, da v svoji romantični pesnički, ki je posneti razmeroma precej pozno, se tu njeni zbirki poznamo. Bodisi pesmi, ki jih leta vsebujejo, bodisi pesmi, ki jih po vojni pribujejo v Novem svetu - vse nosijo pečat zrelega človeka, njegovih zrelih izdelin, pogledov na svet in ljudi. V njih ni tudi več tiste ženske nežnosti, ki jo na pr. v toljki meri odsevajo pesmi Vide Tauferjeve. Vse je nekako razumsko, nesproščeno in predstavlja mojstrsko zilitino prvin in doganj, ki tvorijo vsebinsko njenega lastnega jaza. Skozi to prizmo gleda na mladost, na ljubezen, na vse, kar jo je v življenju doživil in postilo in njegov sled in si ji prikaze zdaj v spominih.

Zlato je, da v svoji romantični pesnički, ki je posneti razmeroma precej pozno, se tu njeni zbirki poznamo. Bodisi pesmi, ki jih leta vsebujejo, bodisi pesmi, ki jih po vojni pribujejo v Novem svetu - vse nosijo pečat zrelega človeka, njegovih zrelih izdelin, pogledov na svet in ljudi. V njih ni tudi več tiste ženske nežnosti, ki jo na pr. v toljki meri odsevajo pesmi Vide Tauferjeve. Vse je nekako razumsko, nesproščeno in predstavlja mojstrsko zilitino prvin in doganj, ki tvorijo vsebinsko njenega lastnega jaza. Skozi to prizmo gleda na mladost, na ljubezen, na vse, kar jo je v življenju doživil in postilo in njegov sled in si ji prikaze zdaj v spominih.

Zlato je, da v svoji romantični pesnički, ki je posneti razmeroma precej pozno, se tu njeni zbirki poznamo. Bodisi pesmi, ki jih leta vsebujejo, bodisi pesmi, ki jih po vojni pribujejo v Novem svetu - vse nosijo pečat zrelega človeka, njegovih zrelih izdelin, pogledov na svet in ljudi. V njih ni tudi več tiste ženske nežnosti, ki jo na pr. v toljki meri odsevajo pesmi Vide Tauferjeve. Vse je nekako razumsko, nesproščeno in predstavlja mojstrsko zilitino prvin in doganj, ki tvorijo vsebinsko njenega lastnega jaza. Skozi to prizmo gleda na mladost, na ljubezen, na vse, kar jo je v življenju doživil in postilo in njegov sled in si ji prikaze zdaj v spominih.

Zlato je, da v svoji romantični pesnički, ki je posneti razmeroma precej poz

